

Sygn. akt II UK 203/14

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku A. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
z udziałem zainteresowanego M. N. oraz uczestników małoletnich I. i W. G.
działających przez przedstawiciela ustawowego matkę A. G. o jednorazowe
odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy ,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 10 lutego 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 15 stycznia 2014 r., sygn. akt IV Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację A.G. od wyroku z dnia 20 sierpnia 2013 r., którym Sąd Rejonowy w W. oddalił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji z dnia 3 stycznia 2013 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. odmawiającej prawa do jednorazowego odszkodowania.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni zarzuciła: I. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: 1) art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (dalej jako ustawa wypadkowa), przez odmowę wypłaty jednorazowego odszkodowania bez udowodnienia, że wyłączną przyczyną wypadku T.G. było

naruszenie przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, spowodowane przez niego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa w sytuacji, gdy przepis powyższy wyraźnie przerzuca ciężar dowodu naruszenia przepisów o ochronie zdrowia i życia na organ rentowy jako podmiot realizujący prawo ubezpieczonego do świadczeń; 2) art. 3 ustawy wypadkowej, przez przyjęcie, że samobójcza śmierć pracownika powoduje automatyczne zerwanie związku z pracą, podczas gdy zgodnie z wykładnią pojęcia związku z pracą, o istnieniu bądź nieistnieniu związku z pracą decydują zawsze okoliczności każdej konkretnej sytuacji, które w tej sytuacji wskazują, iż związek z pracą został zachowany (związek czasowy, miejscowy i funkcjonalny); 3) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że wypadek, jakiemu uległ T. G. nie może być uznany za wypadek przy pracy w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej, kiedy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikają odmienne wnioski; II. naruszenie przepisów postępowania, tj.: 1) art. 11 k.p.c., przez bezpodstawne oparcie zaskarżonego wyroku na ustaleniach zawartych w postanowieniu o umorzeniu śledztwa z dnia 15 października 2012 r., mimo że sąd w postępowaniu cywilnym wiąże jedynie ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego; 2) art. 235 § 1 k.p.c., przez naruszenie zasady bezpośredniości i oparcie się na dowodach zgromadzonych w postępowaniu karnym, które nie mogą stanowić podstawy do stwierdzenia, że T. G. umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa naruszył przepisy dotyczące ochrony życia i zdrowia; 3) art. 244 § 2 k.p.c., przez zakwestionowanie ustaleń zawartych w protokole powypadkowym, a w szczególności stwierdzenia, że T.G. uległ wypadkowi przy pracy, bez udowodnienia, że oświadczenie to jest niezgodne z prawdą.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania „innemu równorzędnemu sądowi”.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono, po pierwsze - potrzebą wykładni budzącej poważne wątpliwości art. 3 ustawy wypadkowej przez rozstrzygnięcie kwestii, „czy samobójcza śmierć pracownika powoduje automatyczne zerwanie związku z pracą, podczas gdy zgodnie z

wykładnią pojęcia związku z pracą, o istnieniu bądź nieistnieniu związku z pracą decydują zawsze okoliczności każdej konkretnej sytuacji, które w tej sytuacji wskazują, iż związek z pracą został zachowany (związek czasowy, miejscowy i funkcjonalny)” oraz po drugie - oczywistą zasadnością skargi z uwagi na „opisane w uzasadnieniu kwalifikowane naruszenia prawa materialnego i procedury cywilnej”, a przede wszystkim - art. 21 ust. 1 ustawy wypadkowej ze względu na nieudowodnienie przez organ rentowy, że naruszenie przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia zostało spowodowane umyślnie lub skutek rażącego niedbalstwa oraz art. 24 ust. 1 tej ustawy, gdyż wyroki Sądów obu instancji są „niewątpliwie sprzeczne z zasadniczym i niepodlegającym różnej wykładni przepisem”, co jest „widoczne bez głębszej analizy prawnej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie

doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Z kolei z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego,

jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżąca - pomijając już, że myli uzasadnienie podstaw kasacyjnych z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania - nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek już tylko dlatego, że ograniczając się do wskazania na potrzebę wykładni art. 3 ustawy wypadkowej pomija, iż przepis ten zawiera szereg jednostek redakcyjnych regulujących różne zagadnienia, a rzeczą Sądu Najwyższego nie jest domyślanie się, o którą z nich skarżącej chodzi. Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że samobójcza śmierć pracownika nie powoduje „automatycznego zerwania związku z pracą”. Nosi ona znamiona zdarzenia nagłego, wywołanego przyczyną zewnętrzną, jeśli jednak przyczyna ta nie wypłyne ze sfery zagrożenia, jakie stwarza praca, zdarzenie nie nabierze przymiotu wypadku przy pracy. Warunkiem uznania krytycznego zdarzenia za wypadek przy pracy jest zatem ustalenie jego związku z pracą (por. np. wyrok z dnia 3 grudnia 2013 r., I PK 138/13, niepublikowany i szeroko powołane w nim wcześniejsze orzecznictwo).

Skarżąca nie wykazuje również oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, gdyż art. 21 ust. 1 ustawy wypadkowej nie znajdował w sprawie zastosowania i słusznie nie był stosowany przez Sąd drugiej instancji. Przepis ten dotyczy bowiem świadczeń przysługujących ubezpieczonemu (pracownikowi), a nie jego rodzinie z powodu śmierci ubezpieczonego (pracownika) w wyniku wypadku przy pracy. Wreszcie ustawa wypadkowa nie zawiera wskazywanego przez skarżącą przepisu art. 24 ust. 1.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.